

Päivähoitoyksikkö / toimipiste VY Alppikylä-Suurmetsä / Pk Suurmetsä	Toimintakausi 2018 - 2019
Osoite Kalteenpolku 3, 00770, Helsinki	
Puhelin 09-310 32242	Sähköpostiosoite pk.suurmetsä@hel.fi
Päivämäärä jolloin esiopetuksen toimintasuunnitelma on käsitelty ja hyväksytty 23.10.2018	Päiväkodin johtajan allekirjoitus ja nimenselvennys Arja Larkio

<p>Oppimisympäristön ja pedagogisen toiminnan kuvaus (ryhmät, esiopetuksessa olevien lasten määrä, tilat, pedagogiset tai toiminnalliset ratkaisut ja painotukset)</p> <p>Päiväkodissa järjestetään esiopetusta Vuorenpeltojen ryhmässä. Ryhmässä on lapsia yhteensä 13. Ryhmässä työskentelee esiopetuksesta vastaava lastentarhanopettaja, lastenhoitaja sekä erityisavustaja.</p> <p>Esiopetusaika on päivittäin 8.30 – 12.30 ja esiopetusta annetaan koulujen työaikojen puitteissa. Opetusta toteutetaan siten, että lapsilla on mahdollisuus innostua, kokeilla ja oppia uutta. Ensisijaisena tavoitteena on vahvistaa lapsen oppimisvalmiuksia. Oppiminen on kokonaisvaltainen tapahtuma, jossa toiminta, tunteet, keholliset kokemukset ja ajattelu yhdistyvät. Olennaista on lasten oma toiminta ja luottamus omiin mahdollisuuksiinsa oppijana. Lapset oppivat esiopetuksessa leikkien, liikkuen, tutkien, itseään ilmaisten sekä taiteisiin perustavassa toiminnassa.</p> <p>Ryhmän käytössä on omat ryhmätilat. Käytämme hyödykseen myös eteistiloja ja koko talon yhteisessä käytössä olevia huoneita + salia. Huomioimme opetuksessamme myös oppimisen monipuoliset mahdollisuudet myös päiväkodin ulkopuolella. Tarkoituksemme on tehdä oppimisympäristöistä viihtyisiä jotka rohkaisevat lapsia tutkimaan ja kokeilemaan. Liikkumaan ja leikkimään. Lasten kädenjälki ja erilaiset lasten piirroset/askartelut sekä kuvat lapsista ovat iso osa oppimisympäristöä. Tarvikkeet ja välineet ovat lasten saatavilla.</p> <p>Oppimisympäristöt tarjoavat myös mahdollisuuksia mielikuvituksen käyttöön ja pitkäkestoisii leikkeihin. Välillä leikit jatku myös seuraavalla päivällä.</p> <p>Toiminnassa huomioimme alueen ja kaupungin laajan liikunta-, luonto-, kulttuuri- ja liikennetarjonnan sekä yhteistyökumppanit. Materiaalien/välineiden valinnassa huomioidaan kestävä kehityksen periaatteet ja hyödynnetään erilaisia luonnonmateriaaleja. Kaikissa tilanteissa ja oppimisympäristöissä otetaan huomioon lasten turvallisuus.</p> <p>Painotamme toiminnassamme sosiaalisten taitojen kehittymistä, ryhmässä toimimisen tärkeyttä ja lapsen itsetunnon vahvistamista. Lasten keskinäisiä vuorovaikutustaitoja vahvistetaan leikin ja toiminnallisuuden keinoin. Lapsille annetaan tarvittaessa erillistä tukea. Myös liikkuminen on meille erittäin tärkeä.</p> <p>Toiminnan pohjana toimi pedagogisesti hyvin mietittyä toiminta sekä leikki ja leikinomaisuus.</p> <p>Tavoitteenamme on saada lapsille positiivinen kuva itsestä oppijana.</p>

Laaja-alainen osaaminen

(mitä toimipistekohtaisia asioita ja toteuttamisen tapoja, miten lapset osallistuvat ja vaikuttavat toiminnan ja oppimisympäristön suunnitteluun?)

Huomioimme laaja-alaisen osaamisen kehittämisen tehtävän esiopetuksen toiminnassa toimintakulttuuria ja oppimisympäristöjä kehitettäessä sekä kasvatus- ja opetustyössä.

Toteutamme esiopetustoimintaa isolle ryhmälle kokonaisuutena, pienryhmätoimintana sekä tarvittaessa yksin kasvattajan kanssa. Lapset osallistuvat oppimiskokonaisuuksien ja tavoitteiden suunnitteluun, toteutukseen, työtapojen valintaan sekä arviointiin. Erilaisia oppimiskokonaisuuksia ovat mm. erilaiset lasten kiinnostuksen kohteista syntyneet projektit ja teematyöskentelyt.

Esiopetuksen tehtävä on rohkaista ja auttaa lapsia kehittämään ajattelun ja oppimisen taitoja sekä vahvistaa lasten luottamusta omaan osaamiseensa. Rohkaisemme lapsia iloitsemaan onnistumisista sekä samalla olemaan lannistumatta epäonnistumisista. Dokumentoimme toimintaa yhdessä lasten kanssa ja näin autamme lapsia itse havaitsemaan omaa edistymistään ja onnistumistaan. (esim. videot, valokuvat)

Esiopetuksen tehtävänä on tarjota lapsille mahdollisuuksia harjoitella vuorovaikutus- ja ilmaisutaitoja turvallisesti vertaisryhmän ja aikuisten kanssa. Rohkaisemme lapsia tutustumaan toisiinsa ja toimimaan kaikkien kanssa yhdessä. Juhlat, leikit ja yhteistyöhön perustuva toiminta luo mahdollisuuksia harjoitella käyttäytymistä eri tilanteissa ja eri ihmisten kanssa. Kohtelemme kaikkia lapsia arvostavasti ja ohjaamme heitä ystävällisyyteen ja hyviin tapoihin. Tutustumme lasten kanssa lähiympäristöön ja sen kulttuuriseen monimuotoisuuteen sekä ohjaamme lapsia arvostamaan oman ja toisten perheiden perinteitä ja tapoja.

Esiopetuksessa ohjaamme lapsia huolehtimaan itsestään, toisista, omista tavaroista ja yhteisestä ympäristöstä. Yhteistyössä huoltajien kanssa käsittelemme lasten arkielämän rytmiä sekä ruokailun ja levon merkitystä. Pohdimme lasten kanssa yhdessä hyvää oloa edistäviä ja haittaavia tekijöitä ja ohjaamme lapsia toimimaan turallisesti lähiliikenteessä. Kannustamme lapsia tutkimaan, käyttämään ja tuottamaan erilaisia viestejä ja niiden avulla opettelemme ilmaisua ja vuorovaikutusta. Erilaisia tekstejä ja sisältöjä käsittelemme monipuolisilla välineillä ja menetelmin huomioiden lasten ja ryhmän kiinnostuksen kohteet sekä oppimisympäristö: yhteistyötahot, mediavälineet ja tietotekniset laitteet.

Esiopetusryhmän olemassa olevia digivälineitä käytämme monipuolisesti yhdessä lasten kanssa. Lapsia kannustetaan omaan tuottamiseen digivälineitä hyödyntäen (video- ja valokuvaaminen, piirtäminen ja kuvien käsittely).

Leikkien, pelien ja erilaisten tutkimustehtävien käytön kautta tarjoamme lapsille elämyksiä ja uuden löytämisen iloa. Kannustamme lapsia myös kokeilemaan ja opettelemaan myös heille vaativia asioita ja ohjaamme heitä kysymään ja kyseenalaistamaan asioita.

Oppimiskokonaisuudet, teemat, projektit

Erilajisten ja eri tavoin toteutettujen oppimiskokonaisuuksien toteuttamisen lähtökohtana ovat lasten mielenkiinnon kohteet sekä esiopsin perusteissa kuvatut tiedon- ja taidonaloihinperustuvat opetuksen yhteiset tavoitteet. Leikki ja muut lapsille ominaisuudet tavat oppia ja työskennellä ovat opetuksen ja toiminnan lähtökohtana. Oppimiskokonaisuuksien kesto ja toteutustapa vaihtelevat valitun aihepiirin, tilanteen ja lasten oppimisen etenemisen mukaan. Oppimiskokonaisuuksien tehtävä on tarjota lapsille uusia ja innostavia oppimiskokemuksia sekä mahdollisuuksia työskennellä kullekin lapselle sopivia oppimisen haasteita sisältävien tehtävien parissa.

Esiopetus on osa lapsen eettistä, esteettistä ja emotionaalista ympäristöä, jossa lapset luovat omaa kulttuuriaan. Projektissa itse prosessi, sen mukanaan tuomat kokemukset ja monipuolinen dokumentointi on tärkeintä.

Kieli on lapselle sekä oppimisen kohde että väline ajattelun, ilmaisun ja vuorovaikutuksen toteutumiseen.

Käytämme esiopetuksessa monipuolisesti lastenkirjallisuutta. Teemme yhteistyötä myös kirjastojen kanssa. Tärkeitä toimintamuotoja ovat myös draama, sadutus ja kuvat. Tutustumme lasten kanssa yhdessä lähiyhteisön tapoihin sekä uskontoihin ja muihin katsomuksiin joka yhdessä muiden tavoitteiden kanssa tukee lasten kulttuurisen osaamisen ja vuorovaikutustaitojen kehittymistä sekä ajattelun ja oppimiseen liittyvää laaja-alaista osaamista. Tutustumme lasten kanssa omaan lähiympäristöön ja ympäröivään yhteisöön.

Lasten toimintaympäristö – rakennettu ympäristö, lähiluonto sekä muut esiopetuksen oppimisympäristöt tarjoavat runsaasti aineksia lasten oppimiselle. Pidämme tärkeänä opetuksen liittämistä lasten kokemusmaailmaan ja heidän toimintaympäristönsä. Haluamme herättää lasten uteliaisuuden sekä innon ja haluan oppia ja ymmärtää uutta. Huomioimme toiminnassamme oppimisen kaikkiallisuuden, johon Jakomäen luonto ja rakennettu oppimisympäristö tarjoaakin hyvät mahdollisuudet.

Esiopetuksessa liikkuminen on iso osa kaikkea toimintaa ja järjestämme toimintaamme niin, että lapsilla on mahdollisuus aktiiviseen liikkumiseen päivittäin. Ohjatun liikunnan ja muussa toiminnassa toteutuvan liikkumisen lisäksi lapsilla on mahdollisuus myös omaehtoiseen liikkumiseen. (lähimetsät)

Harjoittelemme lasten kanssa taitoja selvittää itse, mutta aikuinen on aina tarvittaessa tukena.

Kannustamme lapsia myös auttamaan toinen toisiaan. Ruokailu on tärkeä osa esiopetusta ja pidämme tärkeänä, että lapset saavat kokemuksen rauhallisesta ja mieezyttävästä ruokailutilanteesta, jossa opettelemme hyviä pöytätapoja ja ruokailun merkitystä yhdessä olemisen hetkenä. Kannustamme lapsia maistamaan erilaisia ruokia ja näin laajentamaan ruokavaliotaan.

Toiminnan dokumentointi ja arviointi

Toiminnan dokumentointi on olennainen osa esiopetuksen toteuttamista. Dokumentoimme toimintaa systemaattisesti ja suunnitelmallisesti erilaisin menetelmin. Kirjallisten dokumenttien (mm. LEOPSit, pedagogiset selvitykset ja arvioinnit,) lisäksi dokumentoimme toimintaa kuvaten ja videoiden. Toiminnan dokumentointi mahdollistaa myös lapsen itsearviointin toteuttamisen.

Dokumentointi tuo esiopetuksen toimintaa näkyväksi huoltajille ja samalla se edistää lasten oppimista, kun esiopetuksessa käsitellyistä teemoista voidaan keskustella myöhemmin myös kotona.

Käytämme tiedottamisessa ja dokumentoinnissa apuna seinäkalenteria, jossa tiedotamme ja kerromme viikon toiminnasta.

Tärkeä osa dokumentointia ovat myös valokuvat ja videoinnit lasten leikistä, toiminnasta ja retkiltä.

Arviointi on kiinteä osa esiopetusta. Arvioinnilla on esiopetuksessa kaksi tehtävää: sen avulla suunnitellaan ja kehitetään opetusta sekä tuetaan kunkin lapsen hyvinvointia, kasvua ja oppimista.

Laadimme syksyllä vuosittain toimintasuunnitelman kuluvalle esiopetusvuodelle ja arvioimme keväisin yhdessä johtajan kanssa kuluneen toimintavuoden.

Lapsilta ja huoltajilta saatu palaute otetaan huomioon toiminnan kehittämisessä koko vuoden ajan.

Toiminnan dokumentoinnin kautta lapsi voi havaita ja seurata omaa edistymistään, jolloin lapselle muodostuu käsitys itsestä aktiivisena ja pystyvänä toimijana ja oppijana.

Huoltajille annetaan usein palautetta lapsensa työskentelystä ja oppimisen edistymisestä.

Huoltajien osallisuus

Esiopetuksessa olevien lasten vanhemmat ovat tärkeitä yhteistyökumppaneitamme, jotka osaltaan vaikuttavat onnistuneeseen esiopetusvuoden toteutumiseen. Erilaisia projekteja ja teemoja, meidän työtapoja, käytään läpi vanhempien kahvitilaisuudessa. Yhdessä myös suunnitellaan.

Vanhemmille viestitetään toiminnan sisällöistä ja projektien etenemisestä seinäkalenterin avulla, valokuvien avulla ja jokapäiväisten keskustelujen kautta. Vanhempainilaisuuksissa (vanhempainillat, kahvitilaisuudet), vanhemmat saavat tietoa toiminnasta sekä voivat osallistua toiminnan yhteiseen suunnitteluun ja toteutukseen. Tilaisuuksissa vanhemmat saavat tietoa myös kouluun siirtymisestä sekä esiopetuksen ja perusopetuksen yhteistyöstä.

Kaikille lapsille laaditaan yhteistyössä huoltajien kanssa lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma (LEOPS).

LEOPSiä laatiessaan opettaja keskustelee yhdessä vanhempien kanssa lapsen yksilöllisistä tarpeista, toiveista ja tavoitteista. Nämä tarpeet ja toiveet huomioidaan opetusta suunniteltaessa sekä oppimisympäristöjen kehittämisessä. LEOPS toimii myös seurannan ja arvioinnin välineenä.

Esiopetusvuoden jälkeen LEOPS siirtyy lapsen mukana kouluun ja se toimii tiedon siirron välineenä perusopetukseen siirryttäessä.

Yhteisöllinen oppilashuolto

(opetusryhmien hyvinvointi, kiusaamisen ehkäisy, sukupuolten tasa-arvo)

Oppilashuolto on lapsen fyysisestä, psyykisestä ja sosiaalisesta hyvinvoinnista huolehtimista ja sen toteuttaminen kuuluu kaikille kasvatusyhteisössä työskenteleville.

Tavoitteenamme on, että lapsi kokee toimintaympäristön turvalliseksi ja viihtyiseksi, tuntee yhteenkuuluvuutta ryhmään, saa huolenpitoa/ohjausta sekä apua ongelmatilanteissa.

Yhteisöllinen oppilashuolto on tärkeä osa esiopetuksen toimintakulttuuria ja siinä seurataan, arvioidaan ja kehitetään esiopetusryhmän hyvinvointia sekä huolehditaan esiopetusympäristö terveellisyydestä, turvallisuudesta ja esteettömyydestä.

Myös rauhallinen ilmapiiri edistää työrauhaa.

Käytämme pienryhmätoimintaa jonka avulla edistämme rauhallista työskentely- ja leikkirauhaa.

On tärkeä, että lapsi saa kokemuksia myönteisestä vuorovaikutuksesta ja kokee tulevansa hyväksytyksi ryhmässä.

Koko talon henkilöstöllä on keskeinen rooli kiusaamisen tunnistamisessa, sen ehkäisyssä ja siihen puuttamisessa. Teemme työtä sen eteen, että kiusaamista ei esiinny. Kiusaamisen ehkäisyn tavoitteena on opettaa muita kiusaavalle lapselle myönteisiä tapoja toimia sosiaalisessa vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Koemme tärkeäksi tunnistaa ja havaita ne tilanteet, joissa lapselle on kehittynyt vääränlaisia toimintatapoja tai hänen vuorovaikutuksensa muiden kanssa ei ole toivottavaa.

Havaittuihin kiusaamistapauksiin puututaan välittömästi.

Esiopetukseen sisältyy koko ryhmälle yhteistä eettistä kasvatusta. Yhdessä lasten kanssa pohdimme ystävyyttä ja toisten kunnioittamista. Ilon ja pelon aiheita, tyttöä ja poikana olemiseen liittyviä oletuksia sekä oikean ja väärän erottamista.

<p>Eri kieli- ja kulttuuritaustaisten lasten suomi toisena kielenä opetuksen järjestelyt ja äidinkielen tuki</p> <p>Esiopetuksen tehtävä on tukea lasten kielellisten taitojen kehitystä kokonaisvaltaisesta merkityksen hahmottamisesta kohti yksityiskohtaisempaa kielen rakenteiden ja muodon havaitsemista. Tavoite on, että käytämme suomen kieltä monipuolisesti ja tutustumme muihin kieliin. Kannustamme lapsia käyttämään kieltä toisten lasten ja aikuisten kanssa. Käytämme selkeää, mutta monipuolista kieltä. Otamme opetuksessa huomioon lasten vaihtelevat kielelliset ja kulttuuriset taustat ja valmiudet. Tavoitteenamme on tukea jokaisen lapsen kieli- ja kulttuuri-identiteetin kasvua sekä opettaa lapsia kunnioittamaan eri kieliä ja kulttureja. Meidän ryhmässämme tavoitteena on, että eri kulttuurit ja kielet tulisivat näkyväksi päiväkodin arjessa. Tutustumme lasten kanssa ainakin niihin kieliin, joita ryhmän lapset puhuvat. Tutustumme erilaisiin teksteihin ja etsimme tietoa asioista yhdessä lasten kanssa. Monilukutaidon opettelemisessa hyödynnämme tabletteja. Tarkistamme asioita eri näkökulmista: sadut, tarinat, musiikkia. Lapsi saa tuoda kuvia/esineitä omasta kotimaasta, vanhemmat kutsutaan lukemaan kirjoja omalla äidinkielellä. Myös eri maiden ruuat tulevat lapsille tutuksi. Teemme yhteistyötä alueen S-2 lastentarhanopettajan (Suomi toisena kielenä) kanssa. Lainaamme alueen S2-kärryjä ryhmään ja hyödynnämme niiden materiaaleja. Myös hyödynnämme Kielunappu-materiaalia ja Roihusten arjessa-materiaalia. Tutustumme monipuolisesti lastenkirjallisuuteen ja vierailimme säännöllisesti kirjastoissa. Käytämme tarvittaessa ryhmässä myös valmiita kuvia puheen tukea. Monikielisyuden suunnitelma laaditaan osana lapsen esiopeuksen oppimissuunnitelmaa yhdessä lapsen huoltajien kanssa. Suunnitelmaan kirjataan kuvaus siitä, miten lapsen äidinkieltä ja suomen kielen kehitystä tuetaan. Suunnitelman toteutumista seurataan toimintavuoden aikana ja arvioidaan ennen esiopeuksen päättymistä.</p>	
<p>Perusopetukseen valmistavan opetuksen järjestelyt esiopeuksessa</p> <p>Maahanmuuttajataustaiset lapset voivat osallistua joko esiopeukseen tai perusopetuksen valmistavaan opetukseen tai molempiin. Kielen kehitystä arvioidaan ennen esiopeuksen päättymistä.</p>	
<p>Yleistä, tehostettua ja erityistä tukea saavien lasten esiopeuksen järjestelyt</p> <p>Huoltajille kerrotaan poikkeavaan koulun aloitukseen liittyvistä asioista ja kuulemismenettelyistä.</p> <ul style="list-style-type: none"> - yksilölliset tehostetun ja erityisen tuen suunnitelmat kirjataan lapsikohtaisiin suunnitelmiin. - moniammatilliseen arviointikeskusteluun osallistuvat päiväkodin johtaja, lastentarhanopettaja, kiertävä erityislastentarhanopettaja sekä tarvittaessa suomi toisena kielenä –opettaja, neuvolan terveydenhoitaja tai muu asiantuntija <p>Lapsen kasvun ja oppimisen tuen kolmea tasoa ovat yleinen, tehostettu ja erityinen tuki. Opettaja huolehtii siitä, että lapsi saa tarvitsemansa tuen esiopeustilanteissa. Tukeminen on luonteeltaan yleistä varhaskasvatuksellista tukemista ja sitä toteutetaan pääsääntöisesti pienryhmätoiminnassa. Tehostettua tukea annetaan silloin, kun yleinen tuki ei riitä. Tehostettu tuki on luonteeltaan kokonaisvaltaisempaa ja pitkäjänteisempää ja se sisältää erilaisia tukemistapojen yhdistelmiä. Tavoitteena on yksilöllistää esiopeusta toiminnan sisältöjä mukauttamalla, perustaitoja harjaannuttamalla ja lapsen itsetuntoa vahvistamalla. Lisäksi selkeä päivärytmi, vuorovaikutustaitojen vahvistaminen ja lapsen oman toiminnan ohjaus ovat tärkeitä tukimuotoja toiminnassamme. Lapsen saamat tukitoimet sekä kasvuun ja oppimisen liittyvät tavoitteet kirjataan yhteistyössä lapsen huoltajien kanssa lapsen esiopeuksen oppimissuunnitelma LEOPSiin. Esiopeuksessa aloittavalle erityistä tukea tarvitsevalle lapselle tehdään pääsääntöisesti asiantuntijan lausunnon perusteella erityisen tuen päätös. Lapselle, jolle on tehty erityisen tuen päätös, annetaan erityisopetusta hänelle laaditun henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevan suunnitelman (HOJKS) mukaisesti. Huoltajille kerrotaan poikkeavaan koulun aloitukseen liittyvistä asioista ja kuulemismenettelyistä.</p>	
<p>Moniammatillinen arviointikeskustelu (keskusteluun osallistuvat päiväkodin johtaja, lastentarhanopettaja, kiertävä erityislastentarhanopettaja, tarvittaessa suomi toisena kielenä -opettaja, neuvolan terveydenhoitaja tai muu asiantuntija)</p>	<p>Keskustelun päivämäärä 15.11.2018</p>
<p>Esiopeuksen ja perusopetuksen välinen yhteistyö (yhteistoimintasuunnitelma) Liite</p>	<p>Suunnitelman päivämäärä 12.9.2018</p>
<p>Muut yhteistyötahot Jakomäen peruskoulu (yhteistyö 1B ja 2E-luokan kanssa) sekä koulun oppilashuoltotyöryhmä Jakomäen kirjasto Kaupunginkirjastot Jakomäen kirkko Lastenneuvola Lastensuojelu</p>	